

Akademik Branislav Kovačević

DR NOVAK JOVANOVIĆ U SVIJETU NAJNOVIJIH IZDANJA

*Povodom predstavljanja knjiga Dr Novak Jovanović:
Na četiri kontinenta, zapisi s putovanja: Bio-bibliografija dr Novaka
Jovanovića, autora Petra Krivokapića. - Cetinje, Centralna narodna
biblioteka Crne Gore “Đurđe Crnojević”, 2003.*

Ima na svijetu mirnih i tihih ljudi, upozoravao je svojevremeno Leso Ivanović na ljude koji u životu nijesu agresivni i nametljivi, ali to ne znači da iza sebe ne ostavljaju djela trajnije vrijednosti, kako na društvenom tako i na kulturnom i stručno-naučnom planu. Iz Lesovog cetinjskog ambijenta jedan između takvih je i Novak Jovanović, društveno-politički angažovan čovjek, prosvjetni poslanik, novinar, i urednik publicista, historiograf, jedan od najeminentnijih sportskih djelatnika, i autoriteta naročito u fudbalskoj organizaciji.

Dr Novak Jovanović se ogledao na obradi brojnih tema, od onih svakodnevnih, životnih, do naučnih. Svojim magistarskim i doktorskim radom dao je vidan doprinos crnogorskoj i historiografiji. Ali njegov doprinos je posebno veliki što je među prvima, uprkos tvrdom naučnom konzervatizmu, postavio temelje stručnom i naučnom pristupu istorijatu sporta, ne samo kao društvenom fenomenu - nego i kao sastavnom dijelu kulture. Opredjeljujući se za naučno-istraživački rad o “najvažnijoj sporednoj stvari”, kako se dugo govorilo o fudbalu, Jovanović je na pravi način saznao i shvatio da sport, pa, naravno, i fudbal, nije samo puka igra, već i društvena djelatnost u našem ukupnom lancu življenja, u kojoj se jedan narod i država pokazuju svijetu. U ovoj oblasti su Crna Gora, Jugoslavija, i ovo što se danas zove zajedničkom državom, postigle vrhunske rezultate u evropskim i svjetskim razmjerama. Ako su nam danas puna usta priče o putu u Evropu, onda se za sport bez pretjerivanja - može reći da nije nikada bio izvan Evrope, svijeta, izuzimajući vrijeme poznatih sankcija.

Kada večeras, na ovoj prigodi, na neki način sumiramo i ocjenjujemo dosadašnji rad i opredjeljenje čovjeka, radoznalog istraživača, stručnjaka i naučnika - ne možemo a da ne istaknemo da je dr Jovanović pravovremeno i na pravi način uočio i shvatio svu širinu sporta, i njegovo mjesto u čovjekovom životu i savremenom svijetu, i s pravom mu posvetio značajan dio svoga stvaralaštva. Zar treba podsjećati da je sport savremeni sociološki fenomen, igra, zabava, nadmetanje, ali i veliki biznis, zanimanje, državni i nacionalni imidž, politika, predhodnica diplomatiji, “nova religija” sve otuđenijeg čovjeka zarobljenog životnom trkom u borbi za opstanak. Sport je i dio opšte kulture kojom jedna zemlja i njen narod predstavljaju sebe i svoja pregnuća i dostignuća, odmjeravajući ih sa drugima. On je svojevrсни pokazatelj unutrašnjih i spoljnih odnosa u zemlji i među narodima i državama. Stadioni i sportske dvorane su mjesta gdje se, osim nadmetanja, manifestuje mnogo toga što “što život znači”. Sport, dakle, nijesu samo takmičari i njihovi rezultati, već ga čine i objekti, stručnjaci (treneri, arbitri, ljekari, fizioterapeuti, psiholozi, pedagozi), sportski entuzijasti - funkcioneri, sportska publika, sredstva informisanja, organizaciona struktura, ministarstvo, naučna, stručna i izdavačka djelatnost, i još mnogo toga.

Ali sport ima i onu tzv., drugu stranu, svoje naličje - mafiju, huligane, nasilnike na sportskim stadionima i van njih. Nijesu sportisti i vlasnici sportskih kolektiva - klubova ostali imuni ni na opasnu zloupotrebu mnogih stimulativnih sredstava - dopinga, koja mladi ljudi i njihovi finansijeri željni uspjeha, slave i novca koriste - ne razmišljajući o posljedicama.

Pri ovakvom stanju stvari sasvim je razumljivo da se za naučno - istraživački rad o sportu, posebno fudbalu, opredijeli istoričar od znanja i naučnog zvanja.

Igra je imanentno svojstvo i ljudska potreba u kojoj se čovjek isprobava, otkriva svoje mogućnosti, oslobađa viška energije, samopotvrđuje, dokazuje u konkurenciji sa drugima. Nadmetanje u priči i pripovijedanju, viteštvu, pjesmi..., oduvijek je bilo svojstvo i potreba našeg čovjeka, koji nikada nije želio da izostane tamo gdje se valjalo pokazati i potvrditi, uz sav rizik da se i život izgubi ako je bila u pitanju borba za slobodu.

Budući se nalazimo uoči olimpijske godine, potsjetiću na jedan zapis iz 1895. godine, u kome se navodi da je u Crnoj Gori odvajkada najmilija igra “bacanje kamena s ramena” hrvanje, skakanje, trčanje, narodno horo itd”. U vezi stim se ističe da i “Crna Gora treba po svaki način da sudjeluje Olimpijskim igrama. Za to bi trebalo da se na vrijeme stvori jedno malo društvo koje bi

preištedito koju loptu za tu stvar. Trebalo bi to društvo da se na vrijeme i upiše u program Olimpijskih igara. I tako Crna Gora, s jedne strane bi se odužila moralne dužnosti, a s druge bi pokazala svijetu, ne samo u ratu, već i u miru da je srodna staroj Sparti”.

Ovim citatom želio sam da pokažem da se još prije 108 godina u Crnoj Gori ne samo za obnavljanje Olimpijskih igara, nego se i osjećala potreba da se ne izostane sa velike svjetske pozornice pokazivanja i nadmetanja. Ovaj tekst nas upućuje i na razmišljanje i traganje za čini se izvjesnom žestinom da je igra loptom u Crnoj Gori bila poznata mnogo ranije nego što je to do sada navođeno.

U vezi sa tim, hoću da vjerujem da će večerašnji slavjenik (a svaka nova knjiga je razlog za to), dr Novak Jovanović, odgonetnuti ovu dilemu o počecima igre loptom kod nas.

Treba li da podsjetim da je dr Novak Jovanović inicijator i pokretač prvih bibliografija o sportu u Crnoj Gori, a sam je autor nekoliko vrijednih knjiga o crnogorskom fudbalu.

Ko je, zapravo, Novak Jovanović najbolje pokazuje i najkompleksije svjedoči bibliografija njegovih radova, i onih o njemu koju je znalački sastavio Petar Krivokapić iz Centralne biblioteke “Đurdje Crnojević” na cetinju. A Petar Krivokapić, takođe, jedan je od onih “mirnih i tihih ljudi”, i najveći je bibliograf sporta u Crnoj Gori. On je dobro osjetio da treba, nenametljivo, upravo bibliografijom ukazati na doprinos i značaj Novaka Jovanovića u prosvjeti, kulturi, politici, nauci i sportu - naročito u stručnom i naučnom pristupu sportu, i fudbalu posebno. Krivokapićeva bibliografija Novaka Jovanovića na najbolji i najljepši, pa i najdjelotvorniji način predstavlja ovu vrlo zanimljivu ličnost.

Bibliografija koju večeras predstavljamo obuhvata 2245 jedinica i spada u tip personalnih bibliografija. Rađena je po postojećim standardima, po hronološkom principu i strukturirana vrlo stručno i pregledno, obuhvatajući Jovanovićeve monografske radove, kao i one objavljene u periodici - novinama i časopisima. Panoramu Jovanovićevog širokog interesovanja i rada posebno osvjetljavaju tekstovi napisani o njemu i njegovom radu, društvenom i istoriografskom. Autor bibliografije zaslužuje pohvalu i za strukturu na kojoj je sazdana kao i na informativnim pomagalima, kao što su registri, koje je dao da bi se njenim korisnicima olakšao posao.

Možda se danas doprinos ovog djelatnika, i zatočenika sporta, ne vidi dovoljno, ali ova Krivokapićeva bibliografija pomaže da se sagleda u cjelini.

A vrijeme će tek pokazati koliko je dragocjen rad Novaka Jovanovića, njegov hroničarski i naučni opus.

S posebnim zadovoljstvom, uz bibliografiju o kojoj je bilo riječi, podsjećam na Jovanovićevu najnoviju knjigu “Na četiri kontinenta: zapisi s putovanja”, koja je nastala na osnovu bilješki i sjećanja sa njegovih brojnih putovanja po svijetu, uglavnom u rukovodstvu jugoslovenskog fudbala.

Knjiga zabilješki i zapisa sa četiri kontinenta plijeni ne samo izuzetnim opservacijama, originalnošću, lijepim stilom ga s putovanja po svijetu vraća nas, ne bez sjete, u ona vremena kada je ugled naše države u svijetu bio zaista veliki, kada su sportisti i sportski funkcioneri bili rado dočekivani na svim meridijanima, i predstavljali diplomate u najboljem smislu.

Na kraju, posebno želim da istaknem ulogu Čedomira Draškovića, direktora Centralne narodne biblioteke “Đurđe Crnojević”, bez čijeg razumijevanja i angažmana bi se možda popričekalo na publikovanje ovih radova dr Jovanovića i Krivokapića, jer on kao rijetko ko zna da procijeni što je dobra i prava knjiga, a uz to je i sam protagonista sporta.

Bilo mi je zadovoljstvo da učestvujem u večerašnjem predavljanju Jovanovićeve knjige i biobibliografije njegovih radova, jer je u pitanju ne samo kolega i prijatelj nego i rijetko plemeniti i vrijedni čovjek s impozantnim opusom koji je nastajao po onoj narodnoj: “Tiha voda brijeg roni!”, ili “Zrno po zrno pogača; kamen po kamen palača!”

(„Sportski žurnal”, decembar 2003. god.)

У НАРОДНОЈ БИБЛИОТЕЦИ У ПОДГОРИЦИ Промоција књиге др Јовановића

У ОРГАНИЗАЦИЈИ Црногорске спортске академије (Подгорица) и Централне библиотеке „Ђурађ Црнојевић“ из Цетиња, данас ће се (18) у Народној библиотеци „Радосав Љумовић“ у Подгорици одржати промоција књига „На четири континента“ др Новака Јовановића и „Био-библиографија др Новака Јовановића“, аутора Петра Кривокуће.

О књигама ће говорити академик Бранислав Ковачевић, др Душко Бјелица, мр Чедомир Драшковић и др Новак Јовановић.